

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 95 0 П 045265 21 Рев
Бања Лука, 20.10.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Ч.Т. из Љ., кога у ревизионом поступку заступају пуномоћници Л.Р. и М.Б., адвокати из Б.Л., против туженог Д.Б. из Љ., кога заступа пуномоћник Ј.М., адвокат из Т., ради утврђења и исплате, вриједност предмета спора 100.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Требињу број 95 0 П 045265 20 Гж 2 од 30.03.2021. године, на сједници вијећа одржаној дана 20.10.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев туженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 1.535,62 КМ, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број: 95 0 П 045265 19 П 3 од 16.06.2020. године одбијени су захтјеви тужитеља и то:

- да се утврди да је тужитељ сувласник са дијелом од 1/2 некретнина саграђених на к.ч. бр. 23/21, 23/27 и 23/28 уписаних у посједовни лист бр. 6 КО У., 23/24-2 и к.ч. бр. 23/24-3 и 24/25, уписаних у посједовни лист бр. 201/3 КО У. и к.ч. бр. 23/22 и 23/24-1 и дио парцеле бр. 23/23 уписане у посједовни лист 73/1 КО У. и дио к.ч. бр. 23/113 уписане у посједовни лист бр. 72 КО У., које у нарави представљају велику кућу димензија 11,07x10,06 метара, која се састоји од приземља, спрата, поткровља, два купатила, са израђеним собама, намјештеном кухињом и двије терасе (означене као објект бр. 1.); кућу за чобане димензија 11.59x5,41 метара (означене као објект бр. 2.), која се састоји од кухиње, дневног боравка и купатила; магацински дио испод куће за чобане, димензија 7,14x4,97 метара, са пумпом за воду за снабдијевање оба двије куће; шталу за краве, димензија 48,03x10,03 метара; шталу у изградњи за козе, димензија 40,11x8,30 метара (означене као објект бр. 8.); настрешницу за овце покривеног дијела димензија 27,35 x 6,90 метара укупне површине 187 м² (означене као објект бр. 13.), у чијем саставу постоји и ограђени вањски дио површине 498 м², као и тор димензија 200 м² (означене као објект бр. 14. и 15.) сило тренц-настершницу за сијено, димензија 25,60 x 7,52 метара (означене као објект бр. 6.); ђубровник који се налази у саставу штале за краве, димензија 27,68x4,58 метара, висине зида 3 метра и дебљине 0,30 метара; малу шталу за краве, димензија 11,96x5,62 метара; велику чатрњу у коју може да се акумулира 350 м³ воде, са

саграђеном кућицом 3,63x1,85 м (означене као објект бр. 7.), трофазну пумпу која снабдијева водом саграђене штале, све означено у налазу и мишљењу вјештака геодетске струке М.Ф. од 26.11.2018. године и налазу и мишљењу вјештака грађевинске струке Д.Б. од 27.11.2018. године, која чини саставни дио ове пресуде, те да се тужени обавезе да то призна и тужитељу изда ваљану исправу за упис права сусвојине са дијелом од 1/2 на описаним некретнинама у књигама Управе, Подручна јединица Љ., коју исправу ће у противном замијенити ова пресуда, те да му слиједом предњег утврђења исте преда у посјед, сувласништво и слободно располагање;

- да се утврди да је власник са 1/2 дијела стада од 30 комада говеда пасмине Гатачки симентал и крда од 10 коња, те да се тужени обавезе да то призна и да тужитељу изда ваљану исправу за упис овог права код Агенције ... БиХ, коју ће у противном замијенити ова пресуда, те да му слиједом предњег утврђења преда у посјед 15 комада говеда пасмине Гатачки симентал и 5 коња;

- да се утврди да је тужитељ власник 250 комада бетонских стубова као и 300 м³ ђубрива, те да се тужени обавезе да то призна и да тужитељу исте преда у посјед или му у противном исплатити 8.515,00 КМ;

- да се утврди да је тужени у обавези исплате 1/2 дијела кредита по рачуну број: ..., реализованог на име тужитеља код Н.б. а.д. Б.Л. у укупном износу од 58.805,42 КМ, па да се сходно предњем утврђењу тужени обавезе да у року од 30 дана и под пријетњом принудног извршења исплати наведени износ тужитељу, да се утврди да је тужени у обавези исплате 1/2 дијела кредита по рачуну број: ..., реализованог на име тужитеља код Н.б. а.д. Б.Л. у укупном износу од 50.285,82 КМ, па да се сходно предњем утврђењу тужени обавезе да у року од 30 дана и под пријетњом принудног извршења исплати наведени износ тужитељу и да се утврди да је тужени у обавези исплате 1/2 дијела кредита по рачуну број: ..., реализованог код МКФ Е.М. у укупном износу од 12.925,24 КМ, па да се сходно предњем утврђењу тужени обавезе да у року од 30 дана и под пријетњом принудног извршења исплати наведени износ тужитељу;

- супсидијарни тужбени захтјев да се наложи туженом да тужитељу исплати износ од 582.948,72 КМ и то износ до 382.948,72 КМ на име извршених улагања у заједнички подухват и износ од 200.000,00 КМ на има накнаде штете, са законском затезном каматом почев од подношења тужбе па до исплате.

Тужитељ је обавезан да туженом надокнади трошкове поступка у износу од 12.314,83 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 95 0 П 045265 20 Гж 2 од 30.03.2021. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права са приједлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени предлаже да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници су примарни захтјеви тужитеља: да се утврди да је власник са дијелом 1/2 грађевинских објеката ближе специфицираних у ставу 1. изреке првостепене пресуде; да се утврди да је власник 1/2 стада говеда од 30 комада, пасмине Гатачки симентал и крда од 10 коња, те да се тужени обавезе на предају у посјед; да се

утврди да је власник 250 бетонских стубова и 300 м³ ђубрива, те да се тужени обавезе на предају у посјед; да се утврди да је тужени у обавези исплатити 1/2 дијела кредита ближе означених у ставу 4. изреке првостепене пресуде, те да се наложи исплата; супсидијарни тужбени захтјев којим тражи да се обавезе тужени да тужитељу исплати износ од 582.948,72 КМ и то износ од 382.948,72 КМ на име извршених улагања у заједнички подухват и износ од 200.000,00 КМ на име накнаде штете, све са законском затезном каматом почев од подношења тужбе па до исплате.

Одлучујући о захтјевима тужитеља, поведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да су тужитељ и тужени дјеца од рођеног брата и сестре; да су током 2010. године на темељу усменог договора започели пословну сарадњу око узгоја и продаје стоке, те кориштењем бикова у расплодне сврхе, све на планини Р.; да су у ту сарадњу унијели неутврђени број стоке и покретних ствари, као и заједнички рад; да о наведеној сарадњи нису водили писмену документацију, јер су имали међусобно повјерење; да су у периоду заједничког пословања саграђени грађевински објекти који су предмет тужбеног захтјева (осим приземља куће на Р. и чатрње које је тужени саградио прије почетка заједничке сарадње, те је прибавио дио арматурне мреже и бетонских стубова, те крова на штале што је тужени касније саградио) и да се тужени налази у посједу истих; да су из средстава остварених током заједничког рада финансирани реновирање дијела куће и штале власништво тужитеља у селу Вођени; да је мјесна заједница У. финансирала изградњу појила за стоку које су користили тужитељ и тужени; да је Удружење фармера О.Б. финансирало изградњу чатрње за воду капацитета 360 м³; да су тужитељ и тужени од Министарства РС добијали подстицаје и субвенције, која средства су улагали у заједничко пословање; да су у периоду заједничког пословања сваки на своје име подигли по три кредита у укупном износу од по 100.000,00 КМ; да су са заједничким радом престали у мају 2015. године након настанка несугласица и престанка комуникације; да након престанка заједничког пословања нису сачинили попис саграђених грађевинских објеката, стоке, сточне хране, бетонских стубова, ђубрива у ђубровнику, ни доспјелих обавеза према достављачима; да из налаза вјештака геометра, на који парничне странке нису имале примједби, произлази да се некретнине које су предмет спора налазе на катастарској општини Убоско, гдје је у службеној употреби пописни катастар, али да се може рећи да су куће, штале, торови и чатрње саграђене на к.ч. 23/21, 23/27 и 23/28, уписане у пл. број 6 КО У., чији је посједник В.Б., син Н. са дијелом 1/1 и број 23/24-2, 23/24-3 и 24/25, уписане у пл. број 201/3 КО У., чији је посједник тужени Д.Б. са дијелом 1/1, те на парцелама број 23/22, 23/24-1 и дијелу парцеле број 23/23, уписане у пл. број 73/1 КО У. чији је посједник Општина Љ. са дијелом 1/1, те на дијелу к.ч. 23/113, уписане у пл. број 72 КО У., као посјед ЈПШ Ш. Ј.; да се према скици лица снимања, у односу на стамбене, економске објекте, чатрње и торове, може закључити да су на парцелама чији је посједник В.Б. саграђени објекти велике куће, мале штале, куће за чобане, да је на парцели чији је посједник В.Б. и Општина Љ. саграђена штала за краве, док је на парцелама чији је посједник Општина Љ. саграђена штала за козе, а на парцели број 24/25, чији је посједник тужени Д.Б. нема саграђених објеката који су предмет тужбеног захтјева, док је на парцели к.ч. саграђен тор; да према налазу и мишљењу вјештака грађевинске струке укупна вриједност предметних објеката износи 467.628,19 КМ.

На темељу тих чињеница, имајући у виду да су тужитељ и тужени приликом саслушања у својству парничних странака дали контрадикторне исказе у погледу предметног пословног односа, како у погледу разлога због којих су започели са заједничким радом, међусобних улагања, договора, сврхе у које су користили средства

од подигнутих кредита, тако и код чињенице о броју стоке, механизације и обавеза према достављачима након престанка заједничког рада, да наводе тужбе нису потврдили саслушани свједок, па ни свједок Б.Т. (рођени брат тужитеља), првостепени суд закључује да тужитељ није доказао да је између њега и туженог закључен усмени уговор о ортаклуку, који би за посљедицу имао стицање својинских удјела тужитеља на предметним грађевинским објектима, односно да је заједничком вољом парничних странака улагање извршено у стицању сусвојине, па је одбио тужбени захтјев за утврђење права сувласништва. Одбијен је као неоснован и захтјев тужитеља да се утврди да је власник половине стада од 30 комада говеда, пасмине Гатачки симентал и крда од 10 коња, те да се тужени обавезе да му преда у посјед 15 комада говеда наведене пасмине и 5 коња. Првостепени суд образлаже да на лицу мјеста није затечена стока која је предмет овог дијела тужбеног захтјева, те су у погледу броја стоке странке дале контрадикторне исказе, па након што је по приједлогу тужитеља проведено вјештачење по вјештаку ветеринарске струке Ј.Г. (на околност колико су заједничке стоке посједовале парничне странке и вриједности 300 м3 ђубрива), да се вјештак изјаснио да траженом задатку не може удовољити, јер према документацији која му је достављена подаци о броју говеда су одраз тренутног стања, што не мора одговарати стварном стању на терену из разлога неажурности свих субјеката у ланцу пријаве, промјене бројног стања или кретања животиња, те посебно да су ограничене могућности изјашњења на околност броја сточног фонда који је постојао у мају мјесецу 2015. године, јер из докумената Ветеринарске амбуланте Ш. из Љ. произилази да су парничне странке од 2007. године до краја 2018. године пријављивали и регистровали сваке године говеда и телад, ради подстицаја, а сва угинућа, продају или промјену својине нису пријављивали, тако да подаци не могу бити релевантни задатку који му је постављен; да усљед наведеног вјештак није могао утврдити колико стоке је било на почетку пословног односа странака и након престанка истог. Одбијен је и дио тужбеног захтјева да се утврди да је тужитељ власник 250 бетонских стубова, као и 300 м3 ђубрива, па да му се исто преда у посјед, или исплати противвриједност у новцу у износу 8.515,00 КМ, уз образложење да након престанка пословања тужитељ није покренуо поступак обезбјеђења доказа (утврђивање количине ђубрива у ђубровнику), а вјештак ветеринарске струке се о томе није могао изјаснити. Проведеним доказима, како је образложио првостепени суд, није било могуће утврдити ни основаност потраживања 250 бетонских стубова, јер је и тужитељ у свом исказу потврдио да је тужени унио одређену количину бетонских стубова, не изјашњавајући се о којој се количини ради, а свједок М.П. је навео да је по захтјеву туженог излијевао већи број бетонских стубова, што је и платио тужени, па да на лицу мјеста пронађена количина од 470 комада бетонских стубова не представља половину изливених стубова, која би по тврдњи тужитеља потицала из заједничког пословања. Одбијен је и тужбени захтјев да се тужени обавезе да тужитељу врати половину кредита, који је тужитељ подигао код Н.б. а.д. Б.Л. дана 19.02.2014. године у износу од 50.000,00 КМ у сврху набавке основних обртних средстава за бављење сточарством (невраћени износ кредита на дан 31.10.2018. године износи 8.850,91 КМ) и износ кредита од 40.000,00 КМ, без намјене подигнут код Н.б. а.д. Б.Л. дана 25.10.2013. године (у потпуности измирен), те 10.000,00 КМ које је подигао дана 13.05.2014. године код Микрокредитне организације Е. у М., јер је остала недоказана тврдња тужитеља да се тужени обавезао да ће му "вратити" половину новца од подигнутих кредита. Првостепени суд је одбио и супсидијарни тужбени захтјев (неправилно означен као алтернативни тужбени захтјев) уз образложење да је тужитељ у заједнички пословни однос унио своју стоку у неутврђеној количини, физички рад, грађевинске машине и новчани износ од три кредита, од чега је кредитом на износ од 40.000,00 КМ вратио властити кредит из 2005. године, који је подигао прије заједничког рада са туженим, али исто тако након

заједничког рада је повукао грађевинске машине и неутврђену количину стоке, те да су парничне странке током пословног односа остваривале приходе продајом стоке и коришћењем бикова у расплодне сврхе, али су имали и расходе, да је остале неизмирених рачуна, па да изведеним доказима није доказао основаност овог дијела тужбеног захтјева.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, уз допуну да предметни објекти у претежном дијелу нису саграђени на земљишту у власништву туженог, те да је за основаност тужбеног захтјева у односу на објекте, по уговору о ортаклуку или другом уговору о заједничком пословању, тужитељ морао доказати да је улагање вршено ради стицања сусвојине, имајући у виду да се уговор о ортаклуку, на коме тужитељ инсистира у жалби, може закључити и удруживањем рада и средстава у циљу остварења неке имовинске добити и њене подјеле, која не подразумејева сувласнички однос на изграђеној непокретности на њеним дијеловима, већ подјелу добити која би се остваривала радом, везану за ту непокретност. Другостепени суд, даље, образлаже да имовина која се на основу ортачког уговора унесе у ортачку заједницу, постаје заједничка имовина ортака, која се по престанку те заједнице дијели у смислу параграфа 1215. Општег грађанског законика (даље: ОГЗ), да сваки дионик заједнице имовине јесте потпуни власник свога дијела, што значи да се укидањем ортачке заједнице имовина (ствари, новчана средства) коју је сваки од сада већ бивших ортака унио у тај посао, враћа њему као власнику, а да тужитељ, на којем је био терет доказивања, није доказао шта је уговорено између парничних странака ради обављања заједничког посла, а посебно шта би чинило капитал или главницу ортаклука. Сагласно наведеном, другостепени суд је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио.

Нижестепеним пресудама захтјев тужитеља је правилно одбијен.

Тужитељ у наводима тужбе, на темељу којих поставља тужбени захтјев, тврди да је између њега и туженог закључен уговор о ортаклуку.

Уговор о ортаклуку је регулисан параграфима 1175. до 1216. ОГЗ, које одредбе се примјењују као правна правила на основу Закона о неважности правних прописа донесених прије 06.04.1941. године и за вријеме непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“ бр. 46/64), а у Републици Српској се примјењују на основу члана 12. Уставног закона за провођење Устава Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 21/92).

По правним правилима параграфа ОГЗ уговор о ортаклуку је консензуалан уговор који настаје моментом сагласности о његовим битним елементима и то: циљу уговора који се заједничким улагањем намјерава постићи, о величини појединачних ортачких дијелова (који могу бити у новцу, стварима, самом раду и који дијелови не морају бити једнаки) и о временском трајању уговора о ортаклуку који обично зависи од временског остваривања намјераног циља.

По правном правилу из параграфа 1182. ОГЗ имовина ортаклука је „главница или фонд ортаклука“, по параграфу 1192. ОГЗ „имовина која претече преко главнице „по одбијању трошкова и претрпљене штете је добитак, док главница остаје у власништву улагача. У параграфу 1211. садржано је правило да се ортачки уговор може отказати прије истека рока на који је закључен ако је ортак умро или иступио из ортаклука, а у параграфу 1212. садржана су правила о отказивању ортачког уговора ако вријеме

његовог трајања није било изричито установљено, с тим да сваки ортак може отказати уговор „кад год хоће“, осим да то не учини лукавством и у невријеме.

У конкретном случају, из неспорних навода странака и изведених доказа, је произашло да су парничне странке, у периоду 2010. до 2015. године, биле у заједничком пословном односу који има елементе уговора о ортаклуку. Међутим, битни елементи тог уговора нису утврђени, те је остало нејасно који циљ наведене сарадње је био (стицање имовинске користи, стицање права сувласништва на некретнинама и др.), шта су парничне странке у наведени однос унијеле, као и договорено временско трајање уговора.

Наиме, на почетку сарадње странке нису сачиниле писмени уговор, нису водиле пословну евиденцију током трајања сарадње, нити су по престанку сарадње записнички констатовали затечено стање. При томе су се странке у својим исказима суду различито изјашњавале о томе да ли је неко у 2010. години био присутан њиховом договору о заједничкој сарадњи, тако што је тужитељ навео да су договору били присутни чланови породице, док је тужени утврдио да наведеном договору нико није присуствовао. Тужитељ је на околност постигнутог договора извео доказ саслушањем свједока Б.Т. (брат тужитеља), али исти суду није могао потврдити ништа везано за договор странака. Из исказа странка је произашло да је у вријеме постигнутог договора тужитељ живио у селу В. (гдје има објекте у власништву и гдје се бавио узгојем стоке), а тужени је живио у Љ., док је на Р. тужени саградио приземље куће. Странке једино сагласно наводе да су се договорили да заједно узгајају стоку, те да су током те сарадње изграђени предметни објекти на Р., као што је рађено и на кући и штали тужитеља у селу В. Остало је неутврђено какав договор странака је био у односу на објекте који су саграђени током те сарадње (тужени тврди да је договор био да међусобно помогну изградњу објеката на Р. и у В., те да инфраструктуру користе заједно), односно да ли је њихово заједничко улагање из уговора о ортаклуку, или евентуалног другог уговора о пословној сарадњи, имало за циљ и стицање права сувласништва на некретнинама. Наведено није могуће утврдити ни из новинског чланка на који се тужитељ позива у ревизији, из којег једино произлази да су парничне странке биле у пословној сарадњи, али не и природа тог односа, за које утврђење нису ни подобни наводи новинара из наведеног чланка.

Како, дакле, тужитељ није доказао да се ради о заједничком улагању у сврху стицања права својине то је, примјеном правила о терету доказивања из одредаба члана 7, 123. и 126. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), правилно одбијен његов захтјев за утврђење да му припада сувласништво од $\frac{1}{2}$ дијела на предметним некретнина, а слиједом тога и за предају у супосјед. При томе, није било мјеста усвајању овог дијела тужбеног захтјев и код утврђења (налаз вјештака геометра) да су предметни објекти претежним дијелом грађени на земљишту које није у својини туженог. Стога нема мјеста ревизионим наводима да је из разлога престанка уговора стекао право својине, нити наводима да је ово право стекао по основу заједничког грађења, јер је тада морало бити доказано постојање споразума о заједничком грађењу ради стицања права својине, те да ли су договорени сувласнички дијелови или ће се исти одређивати сразмјерно доприносу странака, што у конкретном случају није доказано.

У доказном поступку и поред саслушаног великог броја свједока (углавном мајстора који су радили на објектима на Р.), теведеног вјештачења по вјештаку ветеринарске струке, те материјалних исправа (углавном рачуни о набавци грађевинског материјала), а с

обзиром да су се и у овом дијелу странке опречно изјашњавале, те код недостатка пословне документације, остало је неутврђено шта су тачно странке од стоке, ствари и новчаних средстава унијеле у наведени однос, као што је остало неутврђено и шта је која од странака преузела по престанку тог односа, те шта је остало на Р. Стога није било мјеста ни усвајању тужбеног захтјева у дијелу утврђења власништва на стоци, бетонским стубовима и ђубриву.

Правилно је одбијен и захтјев тужитеља да се утврди да је тужени у обавези да му исплати $\frac{1}{2}$ дијела спорних кредита, код тога да је утврђено да је и тужени за вријеме трајања сарадње подигао три кредита у истом укупном износу, те код тога да није утврђена суштина договора парничних странака, па тако ни у погледу наведених кредита, те да према већ реченом није утврђена суштина договора у погледу извршених улагања.

Није било мјеста ни усвајању супсидијарног тужбеног захтјева, с обзиром да је остала неутврђена вриједност појединачних улагања, фонд ортаклука, колико је остало неизмирених обавеза, те колико је остало сваком од улагача.

На правилност нижестепених пресуда нису од утицаја ревизиони наводи да је тужба тужитеља неуредна, јер да истом нису обухваћени и остали власници земљишта на којима су предметни објекти саграђени, код тога да се захтјев ни не тражи упис права својине, те да је тужбени захтјев одбијен.

Из датих разлога, примјеном одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Захтјев туженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 1.535,62 КМ, је одбијен јер се не ради о нужном трошку у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић